

A TIT ALELNÖKÉTŐL BÚCSÚZUNK

Tőkéczi László, a hűséges ember

(1951–2018)

Tőkéczi László halála veszteség a közélet, a szűkebb ek-lézsiája, a magyar történelemtudomány, de hatalmas veszteség az ismeretterjesztés számára is.

Tőkéczi László 1994-ben került a Tudományos Ismeretterjesztő Társulathoz. Szentágothai János mint a TIT elnöke több jelölt meghallgatása után őt választotta ki, hogy legyen a Társaság havonta megjelenő társadalomtudományi lapjának, a Valóságnak a főszerkesztője. Szentágothai János halála után Benkő Lóránd akadémikus lett a TIT elnöke, és mellette 1998-tól Tőkéczi László ügyvezető elnökként is dolgozott.

Vele dolgoztam 2000-től 2015-ig, amikor is a Társaság elnöki téisztét viseltem. Mint a TIT alelnöke 15 évig volt segítségemre. A nehéz esztendőben, nem éppen barátságos körülmények között is bátran vállalta a több, mint 160 éves társulat érdekeinek és a szakmai értékeinek képviselését. Közösen hirdettük, hogy a tudás elsajátítása *kötelesség*, a megszerzett ismeretanyag *köztulajdon*, annak elterjesztése, átadása *közérdek*. A Társulat elmúlt évtizedeiben ezt az elvet szolgálta, ez az értékrend jelent meg a TIT mindhárom folyóiratánál is. Nagyon betegem is még a lap 2018. januári számát szerkesztette. Főszerkesztő társaival, kollegáival rendkívül jó volt az emberi kapcsolata. Olyan ember volt, akit nem lehetett nem szeretni.

Élőszavas előadásaival járta Kárpát-medence magyarlakta városait, falvait: Szombathelytől Nyíregyházáig, Királyhelmectől Újvidékig oktatott, tanított. Akadt olyan év, amikor 100-nál is több előadást tartott. Nem szeretett repülni („tudod, én nem értem, mitől marad az ott fönt a levegőben”), de nem csak nem ült repülőre, nem vezetett autót sem. Igazi földönjáró ember volt, mint ahogy az értékítéleteiben is, ragaszkodott az igazsághoz. Csak megalapozottan alakított ki véleményt. Mindig élőszóban, előre írt szöveg nélkül beszélt, és szerette, ha kérdéseket tettek fel.

Tőkéczi László egy igazi „*Servus fidelis*” – hűséges és megbízható társ volt. Társa, sőt szószólója az értékrendben gondolkodóknak, harcolt a történelemhamisítás ellen, harcolt azért, hogy a történetírás a magyar múltat igazságos, eredeti forrásokra támaszkodva ítélje meg. Erre a legszebb példa az egykori magyar miniszterelnökről,

Tisza Istvánról írt monografiája, amely több, mint négyszáz idézetet, lábjegyzetet, utalást tartalmaz. Nem tudta elviselni, hogy Tiszát reakciónak, feudálisnak, a háború támogatójának minősítsék.

Az írást egyébként nem tartotta olyan fontosnak, azt állította: az írás a jövőnek, a beszéd a jelennek szól. „Az írásra már nincs időm” mondta, amikor arra kérték, hogy egy-egy érdekes előadásának a kéziratát jelentesse meg.

Gondolkodása, magatartása sokszor ütközött korunk gyakorlatával, önmagunk érvényesítésének mindenek előttisége helyett ő másokon akart segíteni. Ma a ki nem mondott igazságok korát éljük, a PC (*politically correct speech*) a divat. Azt mondják sokan, amit várnak tőlük, nem azt, amit gondolnak. Ő kimondta, amit gondolt, és ez sokszor nem az volt, amit mások szerettek volna hallani. Nem is halmozták el díjakkal, előléptetésekkel. Amikor tavaly megkapta a Széchenyi-díjat, annyit mondott: „látod, végül is a nemortodox magatartást is díjazták”.

Egy írásában (*Recenzió - Urs Altermatt: A katolicizmus és a modern kor. Aula Kiadó, 1966.*) a szellemi, lelki, művelődési tényezők társadalom- és politikaformáló erejének fontosságáról beszélt. Meggyőződése volt, hogy a konzervatív értékelvűség és a változások, közösen, sikeresebben tudják szolgálni a fejlődést, „mint a divatmajmoló, *haladás-örület* radikalizmusa.”

VIZI E. SZILVESZTER

Tőkéczi László temetésén, 2018. január 23-án elhangzott, s a Valóság folyóiratban megjelent beszéd rövidített változata.